

RECÉS “Fe i Obres”
Manresa 5-7 febrer 2016
Presentació

El recés vol proposar un temps d'aturada i pregària per posar-nos a l'escolta de Déu. Un Déu que creiem que ens està cridant constantment des del món. Intentarem refrescar la nostra vivència de fe i intensificar la nostra vida espiritual a través de la trobada amb la Paraula de Déu. Crearem junts un clima de silenci i de pregària, buscant també moments per compartir el ressò que la reflexió i la pregària tenen en nosaltres.

Seguint la Carta de Jaume, ajudats pel comentari del prevere i escriptor italià Alessandro Pronzato en el seu llibre *“Éste es el cristiano... y éste su Dios”*, aprofundirem en el desig d'anar integrant “la fe i les obres”, la vida espiritual i la vida de servei. Ens hi ajudaran també els testimonis de fe, en els quals les obres de qualitat, pures, senceres, es converteixen en pregària; i en els que, a la vegada, la pregària impregna la vida, es transforma en obres de misericòrdia. L'Eucaristia final ens recordarà el desig que la nostra vida esdevingui una permanent acció contemplativa, transformant les paraules en obres i les obres en lloança de Déu.

Podem entendre aquest recés com una manera de respondre a la crida del Papa Francesc en l'any de la Misericòrdia: “cal sortir al carrer on Déu ens espera”. El nom de Déu és misericòrdia. Però, per sortir, escoltar, respondre, per mantenir-nos i perseverar en l'intent d'estimar Déu en tots els germans, necessitem aturada, silenci, pregària, llum de l'Esperit, treball personal i comunitari.

RECÉS “Fe i Obres”
Manresa 5-7 febrer 2016
Horari

HORA	DIVENDRES
19h00	Arribada, acollida, instal·lació.
20h15	Sopar
21h00	Trobada a la sala (presentació del recés i de les persones)
	DISSABTE
8H45	Pregària del matí (capella)
9H00	Esmorzar
9H45	Bloc del matí: Trobada a la sala: xerrada i indicacions per al temps personal
12h00	<i>Temps personal</i>
13h15	Breu pregària comunitària (capella)
13h30	Dinar
15h00	Primer bloc de la tarda Trobada a la sala i indicacions per al temps personal
15h30	<i>Temps personal</i>
16h30	Grups petits de diàleg (cadascú al seu lloc de reunió)
17h10	Grup gran: posta en comú
17h30	Berenar
18h00	Segon bloc de la tarda Trobada a la sala i indicacions per al temps personal
18h30	<i>Temps personal</i>
19h30	Grups petits de diàleg (cadascú al seu lloc de reunió)
20h15	Sopar
21h00	Trobada a la sala
	DIUMENGE
8H45	Pregària del matí (capella)
9h00	Esmorzar
9H45	Trobada a la sala i indicacions per al temps personal
10h45	Temps personal
12h00	Eucaristia
13h30	Dinar i comiat

Oració l' Apòstol (s. XV)

Crist no té mans,
te únicament les nostres mans
per fer el treball d'avui.

Crist no té peus,
te únicament els nostres peus
per guiar als homes en les seves sendes.

Crist no té llavis,
té únicament els nostres llavis
per parlar als homes de si mateix

Crist no té mitjans
té únicament la nostra ajuda
per atraure'ls cap a ell.

Nosaltres som l'única Bíblia,
que els pobles llegeixen encara;
som l'últim missatge de Deu
escrit en obres i paraules.

QUINCE CONSEJOS PARA TU ORACIÓN

- 1) SILENCIO:
  - cultiva el silencio como el único lugar en que algo puede verdaderamente ocurrir en tu vida.
- 2) CALMA:
  - Busca la tranquilidad. Respira hondo. Apacigua las aguas de tu interior. Nada va a pasar en tu oración que no sea, en el fondo, para tu bien, para tu crecimiento interior.
- 3) POSTURA:
  - Debe ser cómoda, respetuosa y que te ayude a estar concentrado: de pie, sentado, de rodillas... buscando la manera de estar concentrado, no de dormir.
- 4) PONTE EN LA PRESENCIA DE DIOS:
  - “No se halla lejos de nosotros, porque en El vivimos, nos movemos y existimos” (Hch 17,28). Dios está presente. No trates de imaginarte cómo. Haz un acto humilde de fe. Estamos siempre en su presencia. Aunque no lo sientas, no por eso deja de ser verdad.
- 5) ORACIÓN PREPARATORIA: como una petición general, la misma para todos los momentos de oración. Dirigida a Dios: “Que durante este rato de meditación, mi persona, mi vida, mis pensamientos se vayan orientando puramente a tu servicio”.
- 6) PETICIÓN: Si no hay una propuesta concreta (por quien da la orientación de la oración), pregúntate qué te gustaría sacar como fruto de la oración: esa es la gracia que pedimos para la oración. Lo pides con amistad, con afecto, con confianza, con respeto. Lo interesante es que lo pidas queriéndolo obtener, de verdad y con intensidad.
- 7) LOS PUNTOS: A continuación vas por orden meditando los “puntos” propuestos, las diferentes partes en que se divide la oración, los momentos más importantes del texto a leer... Sin precipitación. Sin querer ver o meditar toda la materia. Más vale una sola idea bien sentida que un millón de ideas vagas y difusas.
- 8) APLICAR EL PENSAMIENTO: Allí donde encuentres algo que sientas interiormente te detienes, discurre sobre ello y hablas con Dios. Comprender lo que se dice en el texto bíblico, tratar de aplicarlo a mi vida concreta...
- 9) PRIORIDAD DEL SENTIR Y GUSTAR: en la oración el pensamiento (la cabeza) es sólo camino para llegar a los afectos del corazón: *no el mucho saber harta y satisface el alma, sino el sentir y gustar internamente las cosas* (San Ignacio). Lo que se mueve en el corazón y en la voluntad, y el diálogo con Jesús es lo más importante de la oración. Eso será lo más decisivo en la vida: aquello que atrapa mi corazón es lo que mueve mi vida.
- 10) IMPORTANCIA DEL DIÁLOGO (COLOQUIO) Allí donde la oración toque tu corazón, no tengas miedo de pasar al diálogo con Jesús (Ignacio lo llama “coloquio”). Exprésale a Dios lo que va pasando por tu interior. En el diálogo con Jesús, como dice Ignacio, el estilo es “como un amigo habla con un amigo”.
- 11) DISTRACCIÓN: Cuando te distraigas:
  - No pierdas la serenidad.
  - Renueva la consciencia de la presencia de Dios.
  - Vuelve con humildad y paciencia a lo que estabas meditando.
- 12) SI ESTOY PERDIDO: toma la Biblia y lee la Palabra de Dios.
- 13) EL TIEMPO: Intenta no mirar demasiado el reloj: intenta vivir cada momento, disfrutarlo.
- 14) AL ACABAR: Acaba siempre despidiéndote de Aquél que te ha acogido durante este tiempo de oración.
- 15) EL “EXAMEN” DE LA ORACIÓN: Al acabar tu tiempo de oración, reserva siempre unos minutos para repasar cómo ha ido la oración: ¿cuál ha sido el tono general de la oración (pacífico, nervioso, impaciente, consolado...)? ¿qué sentimientos se han sucedido? ¿qué ideas? ¿Qué voy “sacando”?

Aquest és el cristià... i aquest el seu Déu

Recés a Manresa 5-7 febrer 2016

Presentació de la carta de Jaume

- El comentari de Jaume que ens ha guiat en tot aquest retir és el d'Alessandro Pronzato: "***Éste es el cristiano... y éste es su Dios***: comentari actualitzat de la Carta de Jaume", Ed. Sal Terrae, Santander 2006 (Original italià, 2004).

La carta de Jaume; un text marginat?

- Un escrit durant molt temps, en molts ambients oblidat, mirat amb desconfiança.

Motius adduïts:

- Es parla només dues vegades de Crist, no s'al·ludeix a la seva passió i resurrecció ni al seu Esperit.
- Sembla contradir el nucli dur de la teologia de Pau: la fe és la que salva, i no les obres. Mentre que l'autor de Jaume declara que l'home és justificat per les obres i no només per la fe (2,24).
- Coses indigestes : el martelleig de 59 imperatius. Jaume no coneix les tàctiques diplomàtiques, no tolera les divagacions : la fe autèntica és aquesta i no certes falsificacions inacceptables.
- El seu discurs és concís i insistent. Utilitza un grec comú, no el dels literats . Tampoc busca l'aplaudiment

Autor

- Exclòs Jaume l'apòstol fill de Zebedeu, germà de Joan, per la seva mort prematura. Jaume "el germà del Senyor" , al qual se li apareix Jesús després de la resurrecció (1Co 15,7) ? Alguns diuen que un galileu d'extracció poc notable difícilment dominaria el grec com l'autor de la carta. Però tampoc és argument determinant.
- Destinataris : l'ambient és el de la gran ciutat. Una comunitat on tenen cabuda el pobre i el ric

Missatge

- Missatge: teologia no especulativa sinó pràctica: es refereix més als comportaments, les mentalitats i la moral que a la doctrina abstracta .
- Enfonsa les seves arrels en el terreny bíblic i jueu.
- Proximitat amb el missatge de l'Evangeli de Mateu, però també amb Lluc .
- En concret, a la comunitat de Mateu sembla que també començaven a aflorar persones "entusiastes" que no toquen de peus a la terra i semblen reduir la fe a l'oració o l'exaltació espiritual i l'efervescència emotiva .
- A Santiago és molt important la pugna amb alguns que semblen refugiar-se en una mala interpretació de la fe de Pau: som salvats (justificats) per la fe :

Germans meus, de què servirà que algú digui que té fe si no ho demostra amb les obres? Pot salvar-lo, potser, aquesta fe? Si un germà o una germana no tenen vestits i els falta l'aliment de cada dia, i algú de vosaltres els diu: «Aneu-vos-en en pau, abrigueu-vos bé i alimenteu-vos», però no els dóna allò que necessiten, de què serviran aquestes paraules?

Així passa també amb la fe: si no es demostra amb les obres, la fe tota sola és morta. Potser algú replicarà: «Tu tens fe i jo tinc obres; mostra'm, sense les obres, que tens fe, i jo, amb les obres, et mostraré la meva fe. ¿Tu creus que hi ha un sol Déu? Fas bé; però també els dimonis ho creuen, i fins i tot se n'esgarriren.»

Home insensat, ¿vols comprendre d'una vegada que la fe sense les obres és estèril? Abraham, el nostre pare, ¿no va ser reconegut just per les obres, quan oferí el seu fill Isaac sobre l'altar? Pots veure, doncs, que la fe cooperava amb les seves obres, i que les obres van dur a plenitud la seva fe. Així es va complir allò que diu l'Escriptura: Abraham va creure en Déu, i Déu li ho comptà com a justícia; per això fou anomenat amic de Déu.

Adoneu-vos, per tant, que l'home és just davant de Déu per les obres, i no tan sols per la fe. ¿No fou també per les obres que Rahab, la prostituta, va ser reconeguda justa, quan va acollir els missatgers i els féu escapar per un altre camí? Així com el cos, sense l'esperit, és mort, també la fe sense les obres és morta (2,14-16)

- Tot i aquesta contundència, Pronzato en la seva obra intentarà demostrar que no hi ha oposició entre la teologia de Jaume i la de Pau:
- Jaume no sosté que les obres siguin la causa de la salvació, sinó que representen la seva lògica, la conseqüència de la fe, la seva prova, la seva manifestació, el seu "test de qualitat".
- Jaume no contraposa la "fe" a les "obres", la fe en Déu en actuar dels homes, sinó la fe "amb les obres" a la fe "sense les obres": la primera està viva, la segona està morta .
- La fe recomanada per Jaume pressuposa la relació vital amb Déu .
- Com diu Pronzato, és molt probable que Pau no només no posés en dubte les afirmacions de Jaume, sinó que s'adherís a elles sense vacil·lar (77) .
- En el fons , el que Jaume no tolera és la dissociació entre fe i vida . Vol que el cristià prengui partit en els conflictes socials . No n'hi ha prou amb la caritat , ha de buscar la justícia . El cristianisme il·lumina les estructures socials , l'anàlisi de les causes dels conflictes . El cristià viu d'una mirada al món i d'una resposta al Déu que viu i clama des del dolor del món

TEXTO CARTA DE SANTIAGO

Capítulo 1

Salutación

1:1 Santiago, siervo de Dios y del Señor Jesucristo, a las doce tribus que están en la dispersión: Salud.

1:2 Hermanos míos, tened por sumo gozo cuando os halléis en diversas pruebas,

1:3 sabiendo que la prueba de vuestra fe produce paciencia.

1:4 Mas tenga la paciencia su obra completa, para que seáis perfectos y cabales, sin que os falte cosa alguna.

1:5 Y si alguno de vosotros tiene falta de sabiduría, pídala a Dios, el cual da a todos abundantemente y sin reproche, y le será dada.

1:6 Pero pida con fe, no dudando nada; porque el que duda es semejante a la onda del mar, que es arrastrada por el viento y echada de una parte a otra.

1:7 No piense, pues, quien tal haga, que recibirá cosa alguna del Señor.

1:8 El hombre de doble ánimo es inconstante en todos sus caminos.

1:9 El hermano que es de humilde condición, glórese en su exaltación;

1:10 pero el que es rico, en su humillación; porque él pasará como la flor de la hierba.

1:11 Porque cuando sale el sol con calor abrasador, la hierba se seca, su flor se cae, y perece su hermosa apariencia; así también se marchitará el rico en todas sus empresas.

Soportando las pruebas

1:12 Bienaventurado el varón que soporta la tentación; porque cuando haya resistido la prueba, recibirá la corona de vida, que Dios ha prometido a los que le aman.

1:13 Cuando alguno es tentado, no diga que es tentado de parte de Dios; porque Dios no puede ser tentado por el mal, ni él tienta a nadie;

1:14 sino que cada uno es tentado, cuando de su propia concupiscencia es atraído y seducido.

1:15 Entonces la concupiscencia, después que ha concebido, da a luz el pecado; y el pecado, siendo consumado, da a luz la muerte.

1:16 Amados hermanos míos, no erréis.

1:17 Toda buena dádiva y todo don perfecto descende de lo alto, del Padre de las luces, en el cual no hay mudanza, ni sombra de variación.

1:18 El, de su voluntad, nos hizo nacer por la palabra de verdad, para que seamos primicias de sus criaturas.

Hacedores de la palabra

1:19 Por esto, mis amados hermanos, todo hombre sea pronto para oír, tardo para hablar, tardo para airarse;

1:20 porque la ira del hombre no obra la justicia de Dios.

1:21 Por lo cual, desechando toda inmundicia y abundancia de malicia, recibid con mansedumbre la palabra implantada, la cual puede salvar vuestras almas.

1:22 Pero sed hacedores de la palabra, y no tan solamente oidores, engañándoos a vosotros mismos.

1:23 Porque si alguno es oidor de la palabra pero no hacedor de ella, éste es semejante al hombre que considera en un espejo su rostro natural.

1:24 Porque él se considera a sí mismo, y se va, y luego olvida cómo era.

1:25 Mas el que mira atentamente en la perfecta ley, la de la libertad, y persevera en ella, no siendo oidor olvidadizo, sino hacedor de la obra, éste será bienaventurado en lo que hace.

1:26 Si alguno se cree religioso entre vosotros, y no refrena su lengua, sino que engaña su corazón, la religión del tal es vana.

1:27 La religión pura y sin mácula delante de Dios el Padre es esta: Visitar a los huérfanos y a las viudas en sus tribulaciones, y guardarse sin mancha del mundo.

Capítulo 2

Amonestación contra la parcialidad

2:1 Hermanos míos, que vuestra fe en nuestro glorioso Señor Jesucristo sea sin acepción de personas.

2:2 Porque si en vuestra congregación entra un hombre con anillo de oro y con ropa espléndida, y también entra un pobre con vestido andrajoso,
2:3 y miráis con agrado al que trae la ropa espléndida y le decís: Siéntate tú aquí en buen lugar; y decís al pobre: Estate tú allí en pie, o siéntate aquí bajo mi estrado;
2:4 ¿no hacéis distinciones entre vosotros mismos, y venís a ser jueces con malos pensamientos?
2:5 Hermanos míos amados, oíd: ¿No ha elegido Dios a los pobres de este mundo, para que sean ricos en fe y herederos del reino que ha prometido a los que le aman?
2:6 Pero vosotros habéis afrentado al pobre. ¿No os oprimen los ricos, y no son ellos los mismos que os arrastran a los tribunales?
2:7 ¿No blasfeman ellos el buen nombre que fue invocado sobre vosotros?
2:8 Si en verdad cumplís la ley real, conforme a la Escritura: Amarás a tu prójimo como a ti mismo, bien hacéis;
2:9 pero si hacéis acepción de personas, cometéis pecado, y quedáis convictos por la ley como transgresores.
2:10 Porque cualquiera que guardare toda la ley, pero ofendiere en un punto, se hace culpable de todos.
2:11 Porque el que dijo: No cometerás adulterio, también ha dicho: No matarás. Ahora bien, si no cometes adulterio, pero matas, ya te has hecho transgresor de la ley.
2:12 Así hablad, y así haced, como los que habéis de ser juzgados por la ley de la libertad.
2:13 Porque juicio sin misericordia se hará con aquel que no hiciere misericordia; y la misericordia triunfa sobre el juicio.
La fe sin obras es muerta
2:14 Hermanos míos, ¿de qué aprovechará si alguno dice que tiene fe, y no tiene obras? ¿Podrá la fe salvarle?
2:15 Y si un hermano o una hermana están desnudos, y tienen necesidad del mantenimiento de cada día,
2:16 y alguno de vosotros les dice: Id en paz, calentaos y saciaos, pero no les dais las cosas que son necesarias para el cuerpo, ¿de qué aprovecha?
2:17 Así también la fe, si no tiene obras, es muerta en sí misma.
2:18 Pero alguno dirá: Tú tienes fe, y yo tengo obras. Muéstrame tu fe sin tus obras, y yo te mostraré mi fe por mis obras.
2:19 Tú crees que Dios es uno; bien haces. También los demonios creen, y tiemblan.
2:20 ¿Mas quieres saber, hombre vano, que la fe sin obras es muerta?
2:21 ¿No fue justificado por las obras Abraham nuestro padre, cuando ofreció a su hijo Isaac sobre el altar?
2:22 ¿No ves que la fe actuó juntamente con sus obras, y que la fe se perfeccionó por las obras?
2:23 Y se cumplió la Escritura que dice: Abraham creyó a Dios, y le fue contado por justicia, y fue llamado amigo de Dios.
2:24 Vosotros veis, pues, que el hombre es justificado por las obras, y no solamente por la fe.
2:25 Asimismo también Rahab la ramera, ¿no fue justificada por obras, cuando recibió a los mensajeros y los envió por otro camino?
2:26 Porque como el cuerpo sin espíritu está muerto, así también la fe sin obras está muerta.

Capítulo 3

El hablar

3:1 Hermanos míos, no os hagáis maestros muchos de vosotros, sabiendo que recibiremos mayor condenación.
3:2 Porque todos ofendemos muchas veces. Si alguno no ofende en palabra, éste es varón perfecto, capaz también de refrenar todo el cuerpo.
3:3 He aquí nosotros ponemos freno en la boca de los caballos para que nos obedezcan, y dirigimos así todo su cuerpo.
3:4 Mirad también las naves; aunque tan grandes, y llevadas de impetuosos vientos, son gobernadas con un muy pequeño timón por donde el que las gobierna quiere.
3:5 Así también la lengua es un miembro pequeño, pero se jacta de grandes cosas. He aquí, ¡cuán grande bosque enciende un pequeño fuego!

3:6 Y la lengua es un fuego, un mundo de maldad. La lengua está puesta entre nuestros miembros, y contamina todo el cuerpo, e inflama la rueda de la creación, y ella misma es inflamada por el infierno.

3:7 Porque toda naturaleza de bestias, y de aves, y de serpientes, y de seres del mar, se doma y ha sido domada por la naturaleza humana;

3:8 pero ningún hombre puede domar la lengua, que es un mal que no puede ser refrenado, llena de veneno mortal.

3:9 Con ella bendecimos al Dios y Padre, y con ella maldecimos a los hombres, que están hechos a la semejanza de Dios.

3:10 De una misma boca proceden bendición y maldición. Hermanos míos, esto no debe ser así.

3:11 ¿Acaso alguna fuente echa por una misma abertura agua dulce y amarga?

3:12 Hermanos míos, ¿puede acaso la higuera producir aceitunas, o la vid higos? Así también ninguna fuente puede dar agua salada y dulce.

La sabiduría de lo alto

3:13 ¿Quién es sabio y entendido entre vosotros? Muestre por la buena conducta sus obras en sabia mansedumbre.

3:14 Pero si tenéis celos amargos y contención en vuestro corazón, no os jactéis, ni mintáis contra la verdad;

3:15 porque esta sabiduría no es la que desciende de lo alto, sino terrenal, animal, diabólica.

3:16 Porque donde hay celos y contención, allí hay perturbación y toda obra perversa.

3:17 Pero la sabiduría que es de lo alto es primeramente pura, después pacífica, amable, benigna, llena de misericordia y de buenos frutos, sin incertidumbre ni hipocresía.

3:18 Y el fruto de justicia se siembra en paz para aquellos que hacen la paz.

Capítulo 4

La amistad con el mundo

4:1 ¿De dónde vienen las guerras y los pleitos entre vosotros? ¿No es de vuestras pasiones, las cuales combaten en vuestros miembros?

4:2 Codiciáis, y no tenéis; matáis y ardéis de envidia, y no podéis alcanzar; combatís y lucháis, pero no tenéis lo que deseáis, porque no pedís.

4:3 Pedís, y no recibís, porque pedís mal, para gastar en vuestros deleites.

4:4 ¡Oh almas adúlteras! ¿No sabéis que la amistad del mundo es enemistad contra Dios? Cualquiera, pues, que quiera ser amigo del mundo, se constituye enemigo de Dios.

4:5 ¿O pensáis que la Escritura dice en vano: El Espíritu que él ha hecho morar en nosotros nos anhela celosamente?

4:6 Pero él da mayor gracia. Por esto dice: Dios resiste a los soberbios, y da gracia a los humildes.

4:7 Someteos, pues, a Dios; resistid al diablo, y huirá de vosotros.

4:8 Acercaos a Dios, y él se acercará a vosotros. Pecadores, limpiad las manos; y vosotros los de doble ánimo, purificad vuestros corazones.

4:9 Afligíos, y lamentad, y llorad. Vuestra risa se convierta en lloro, y vuestro gozo en tristeza.

4:10 Humillaos delante del Señor, y él os exaltará.

Juzgando al hermano

4:11 Hermanos, no murmuréis los unos de los otros. El que murmura del hermano y juzga a su hermano, murmura de la ley y juzga a la ley; pero si tú juzgas a la ley, no eres hacedor de la ley, sino juez.

4:12 Uno solo es el dador de la ley, que puede salvar y perder; pero tú, ¿quién eres para que juzgues a otro?

No os gloriéis del día de mañana

4:13 ¡Vamos ahora! los que decís: Hoy y mañana iremos a tal ciudad, y estaremos allá un año, y traficaremos, y ganaremos;

4:14 cuando no sabéis lo que será mañana. Porque ¿qué es vuestra vida? Ciertamente es neblina que se aparece por un poco de tiempo, y luego se desvanece.

4:15 En lugar de lo cual deberíais decir: Si el Señor quiere, viviremos y haremos esto o

aquello.

4:16 Pero ahora os jactáis en vuestras soberbias. Toda jactancia semejante es mala;

4:17 y al que sabe hacer lo bueno, y no lo hace, le es pecado.

Capítulo 5

Contra los ricos opresores

5:1 ¡Vamos ahora, ricos! Llorad y aullad por las miserias que os vendrán.

5:2 vuestras riquezas están podridas, y vuestras ropas están comidas de polilla.

5:3 vuestro oro y plata están enmohecidos; y su moho testificará contra vosotros, y devorará del todo vuestras carnes como fuego. Habéis acumulado tesoros para los días postreros.

5:4 He aquí, clama el jornal de los obreros que han cosechado vuestras tierras, el cual por engaño no les ha sido pagado por vosotros; y los clamores de los que habían segado han entrado en los oídos del Señor de los ejércitos.

5:5 Habéis vivido en deleites sobre la tierra, y sido disolutos; habéis engordado vuestros corazones como en día de matanza.

5:6 Habéis condenado y dado muerte al justo, y él no os hace resistencia.

Sed pacientes y orad

5:7 Por tanto, hermanos, tened paciencia hasta la venida del Señor. Mirad cómo el labrador espera el precioso fruto de la tierra, aguardando con paciencia hasta que reciba la lluvia temprana y la tardía.

5:8 Tened también vosotros paciencia, y afirmad vuestros corazones; porque la venida del Señor se acerca.

5:9 Hermanos, no os quejéis unos contra otros, para que no seáis condenados; he aquí, el juez está delante de la puerta.

5:10 Hermanos míos, tomad como ejemplo de aflicción y de paciencia a los profetas que hablaron en nombre del Señor.

5:11 He aquí, tenemos por bienaventurados a los que sufren. Habéis oído de la paciencia de Job, y habéis visto el fin del Señor, que el Señor es muy misericordioso y compasivo.

5:12 Pero sobre todo, hermanos míos, no juréis, ni por el cielo, ni por la tierra, ni por ningún otro juramento; sino que vuestro sí sea sí, y vuestro no sea no, para que no caigáis en condenación.

5:13 ¿Está alguno entre vosotros afligido? Haga oración. ¿Está alguno alegre? Cante alabanzas.

5:14 ¿Está alguno enfermo entre vosotros? Llame a los ancianos de la iglesia, y oren por él, ungiéndole con aceite en el nombre del Señor.

5:15 Y la oración de fe salvará al enfermo, y el Señor lo levantará; y si hubiere cometido pecados, le serán perdonados.

5:16 Confesaos vuestras ofensas unos a otros, y orad unos por otros, para que seáis sanados. La oración eficaz del justo puede mucho.

5:17 Elías era hombre sujeto a pasiones semejantes a las nuestras, y oró fervientemente para que no lloviese, y no llovió sobre la tierra por tres años y seis meses.

5:18 Y otra vez oró, y el cielo dio lluvia, y la tierra produjo su fruto.

5:19 Hermanos, si alguno de entre vosotros se ha extraviado de la verdad, y alguno le hace volver,

5:20 sepa que el que haga volver al pecador del error de su camino, salvará de muerte un alma, y cubrirá multitud de pecados

Este es el cristiano... y éste su Dios

Éste es el cristiano

- Sostiene las pruebas inevitables para “verificar la calidad” de su propia fe (1,2; 1,12)
- Es capaz de tomar decisiones y hacer elecciones precisas, evitando vacilaciones (1,6; 1,8)
- Es un “ejecutor” de la Palabra y no un simple oyente (1,21-25)
- Se siente implicado, precisamente por causa de la religión, en la causa de los débiles y de los indefensos (1,27)
- No acepta discriminaciones en favor de los ricos, sino que honra al pobre (2,1-9);
- Tiene como referencia una ley de libertad que gira en torno al mandamiento del amor (2,10-13)
- Explica, manifiesta o, cuando menos, deja entrever la propia fe por medio de las obras (2,14-16)
- No adopta la actitud de maestro arrogante de los demás (3,2)
- Es capaz de controlar su lengua (3,2-12)
- Se refiere a una sabiduría que viene de lo alto y que determina sus comportamientos prácticos (3,15);
- Es manso (3,13; 3,17)
- Reniega de la avidez, los deseos excesivos que provocan contiendas, desgarros, conflictos dentro de uno mismo y de las comunidades (4,1-3)
- Va contra corriente y sigue una lógica diversa de la dominante en el mundo, incompatible con la pertenencia a Dios (4,4)
- Es un convertido (4,7-10)
- No se erige en juez de los demás ni habla mal del prójimo (4,11-13)
- Acepta sus propios límites y somete sus proyectos a la voluntad de Dios (4,13-16)
- Percibe la precariedad y la inconsistencia de las riquezas y resiste a la fascinación perversa del dinero (5,1-6)
- Considera que la paciencia es una virtud preciosa (5,7-11)
- Es una persona franca y sincera (5,12)
- Practica la justicia (5,4)
- Hace de la enfermedad un factor de crecimiento humano y religioso (5,13-18)
- Se caracteriza por una oración confiada (1,6; 5,6-18)
- Se siente responsable del hermano que se ha desviado (5,19-20)
- Su horizonte peculiar es la venida del Señor y el consiguiente juicio final (5,3; 5,8)

... y éste es su Dios

- El Creador-Padre (1,17;1,27)
- Dador generoso, que regala sin calcular (1,5;1-8) sólo dádivas buenas (1,17)
- No tienta a nadie al mal (1,13)
- No es caprichoso y variable como los dioses paganos (1,17)
- Aquel que nos engendra con su poderosa palabra de verdad (1,18)
- Aquel que elige y prefiere a los pobres (2,5)
- Aquel a quien hay que someterse y acercarse gozosamente (4,7-8)
- Es un Dios cercano (4,8)
- Dios concede su gracia a los humildes (4,6)
- Escucha la oración confiada (1,5;5,15-17)
- En su juicio prevalece la misericordia para con quien practica la misericordia
- Es rico en misericordia y compasión (5,11)
- Cura y perdona los pecados (5,15) cubre una multitud de pecados (5,20)
- Exige la justicia social, particularmente con respecto a los débiles (1,27)
- Venga la injusticia hecha a los explotados (5,4-6)
- En su comunidad exige un puesto de privilegio y de honor para el pobre (2,1-4)
- Es un Dios que ama hasta sentir celos (4,5)
- Es Señor del tiempo (4,15)
- Es legislador y juez (4,12)
- Su juicio es extremadamente severo para con los ricos que se dedican exclusivamente a los placeres, pero carecen de sentido social y pisotean las exigencias de la justicia (5,1-6)
- No tolera una fe carente de las obras del amor (2,14-17)
- Concede la corona de la gloria a quienes han superado las pruebas y lo aman (1,12).

GREGOIRE, ZAQUEU I JO (dissabte matí)

Què anem a fer?

- Posar en marxa la imaginació i el cor.
- Una trobada personal amb Jesús. La pregària és això.
- Us convido a relaxar-vos, a entrar en el silenci. La manera d'entrar a la pregària és molt important.
- Una petició: *Jesús, vull conèixer, vull entendre't. Vull tenir-te més a prop a la meua vida. Vull seguir-te.*

Algunes preguntes per ajudar-te

- En primer lloc llegeix el text, a poc a poc (Lc 19,1-9)

Jesús va entrar a Jericó i travessava la ciutat. Hi havia un home que es deia Zaqueu, cap de publicans. Era un home ric. Zaqueu buscava de veure qui era Jesús, però la gentada li ho impedia, perquè era petit d'estatura. Llavors s'avançà corrent i es va enfilel dalt d'un sicòmor per poder veure Jesús, que havia de passar per allí. Quan Jesús va arribar en aquell indret, alçà els ulls i li digué:

- «Zaqueu, baixa de pressa, que avui m'haig d'hostatjar a casa teua.»

Ell baixà de pressa i el va acollir amb alegria. Tots els qui ho van veure murmuraven contra Jesús i deien: «Ha anat a allotjar-se a casa d'un pecador!»

Però Zaqueu, dret davant el Senyor, li digué:

- «Senyor, dono als pobres la meitat dels meus béns, i als qui he exigit més diners del compte, els en restitueixo quatre vegades més.»

Jesús li digué:

- «Avui ha entrat la salvació en aquesta casa; perquè també aquest home és fill d'Abraham. El Fill de l'home ha vingut a buscar i salvar allò que s'havia perdut.»

- Zaqueu. Cobrador d'impostos. Ofici menyspreable. Corrupció, abús. Col·laboracionisme amb l'exèrcit ocupant... S'ha enriquit a comptes de la gent. Zaqueu està endurit. Li és igual que la gent li faci el buit pel carrer. És baixet. Vol veure Jesús. Li interessa. *Què necessita de Jesús? I jo, què necessito, per què el vull veure? Per què el vull conèixer?*

- Pots posar a Grégoire a la vora...

- *M'imagino que joestic entre la gent, què m'interessa de Jesús?*

- Cadascú es fa les seves preguntes: realment és capaç de guarir el mal d'esquena? I si li demano que intercedeixi entre el meu germà i jo, que estem barallats? Podria fer que aquella noia m'estimés? Em podria treure ell aquesta por i aquesta angoixa que em ve a la nit?

- *I si fos a mi. I si Jesús m'hagués mirat a mi i em diu pel meu nom: "... baixa. Avui vinc a casa teua". Com em sentiria?*

- Com devia sentir Grégoire que la mirada d'aquells malalts mentals era la mirada de Jesús?

- *Com m'imagino la mirada de Jesús?*

- Enmig del sopar, davant de tots els convidats. Fa callar la música. El silenci és molt gran. Alguns dels ben pensants, homes religiosos del poble que malgrat tot han seguit Jesús en aquest sopar esperen a veure què dirà aquell pecador.

- "Jesús. Has vingut a casa meua. Has confiat en mi. Avui ha passat una cosa gran en la meua vida. Tot aquest luxe que veus, tots ho saben aquí, és fruit del robatori i de l'abús sobre el poble. He decidit donar la meitat dels meus béns als pobres del poble. I als qui he exigit més diners del compte, els restitueixo quatre vegades més".

- *Què voldria dir-li jo a Jesús en aquests moments? Potser m'imagino que Zaqueu sóc jo. Que Jesús ha vingut a casa meua i això fa néixer en mi algun*

desig. Potser estic dins el grup, i vull afegir-me a Zaqueu en el seu propòsit de canvi...

- Jesús s'aixeca: "si, efectivament. Avui ha entrat la salvació en aquesta casa. Aquest home també és fill de Déu. I he estat enviat a buscar i salvar aquells que estaven perduts". *Com reaccio jo? Com em sento davant d'aquestes paraules? Jo també he pogut sentir alguna vegada que estic perdut, desorientat, sense sentir. Que cal que algú em tregui del pou, o em doni motius per viure "a fons"...*

* Ara et faig una proposta:

- *Imagina't la teva pròpia trobada amb Jesús: lloc, moment del dia, què li diries, què creus que Ell et respondria o com t'acolliria; quin canvi voldries a la teva vida?*

- Entra tu mateix en diàleg amb Jesús, aquí (la teva habitació), ara (dia...), considerant com et trobes, el què et preocupa, el què esperes, allò que somnies, les persones que estem amb tu aquests dies a Manresa, ... Intenta parlar amb Ell com un amic parla amb un altre, amb els ulls tancats, relaxat, amb confiança, tranquil, buscant la postura del cos que més t'ajudi per a fer aquest diàleg....

Per al temps de pregària comunitària

- Resumeix en una frase el que has rebut durant aquest temps de pregària. Et convido a llegir-la en breu alta dins la pregària comunitària abans de dinar.

Aquest és el cristià... i aquest el seu Déu

Recés a Manresa 5-7 febrer 2016

1) PER QUÈ NO VEIEM NI ESCOLTEM? (dissabte tarda 1)

1. La injustícia, un crit que arriba a Déu

- Jaume mira la societat del seu temps: hi domina la injustícia i l'opressió. Els pobres malviuen i els rics dominen i dormen en la seva satisfacció indiferent.

El jornal que escatimàveu als qui us segaven els camps clama al cel, i el clam dels segadors ha arribat fins a les orelles del Senyor de l'univers. 5 Heu viscut aquí a la terra una vida de delícies i plaers, us heu anat engreixant per al dia de la matança. 6 Heu condemnat el just, l'heu assassinat, i ell no s'ha resistit (5,4-6)

- Diversos pecats són condemnats aquí :

- 1) L'avidesa : el ric posseeix per posseir ;
- 2) La injustícia : el ric és un lladre que defrauda als obrers el salari just. Però si el ric està sord, Déu està atent : el lament dels segadors " ha arribat a les orelles del Senyor" ;
- 3) El luxe com a estil de vida : vida desordenada i inútil ;
- 4) La violència : el ric condemna i mata.

- Qui són " el ric " i " el pobre " ? El pobre = " tapeinós " en grec : el que no destaca , sense pes social . Aquesta accepció negativa apunta a la condició habitual dels pobres. Encara que en la Bíblia hi ha una tradició important que es fixa en el pobre com categoria religiosa , positiva : l'home piadós i humil que no reclama cap dret davant Déu, sinó que tot ho espera de la seva bondat . El veritable creient , que es recolza en el Senyor i no en altres. El ric (plousios) és ric en béns , però també en poder i consideració. Emmanuel Mounier fa un retrat del ric : " aquell a qui res se li resisteix (...) que es desentén progressivament de l'altre "

Que el germà de posició humil (tapeinós) es gloriï d'haver estat enaltit, i que el ric (plousios) es gloriï perquè l'han humiliat. El ric passarà com la flor dels prats. Quan surt el sol, amb la seva cremor, l'herba s'asseca, cau la seva flor i perd tota la bellesa; així es marciran el ric i els seus negocis (1,9-11)

- Jaume es dirigeix no només als capitalistes individuals, sinó a tota una societat injusta . Avui podríem parlar de les nacions riques que han empobrit a continents sencers. " Matar al pobre" també pot consistir en deixar-lo morir en la seva misèria.

2. La riquesa com a malaltia per a l'esperit humà

La riquesa com a violència

- La cobdícia empobreix l'home, el torna cec , desproveït de l'única llum capaç d'il·luminar la " nit" inevitable . En comptes de programar el futur , que no et pertany, preocupa't d'aprofitar les ocasions que se't presenten , inesperades , per fer una mica de bé (97¹).

---

¹ Els números entre parèntesi corresponen a les pàgines del llibre d'Alessandro Pronzato: "Éste es el cristiano... y éste es su Dios: comentario actualizado de la Carta de Santiago", Ed. Sal Terrae, Santander 2006 (Original italiano, 2004).

- Heus aquí l'advertència dura, profètica, que llança Jaume als rics en aquesta situació:

I vosaltres, els rics, ploreu i gemegueu per les desgràcies que us cauran al damunt! 2 Les vostres riqueses són podrides, s'han arnat els vostres vestits. 3 El vostre or i la vostra plata s'han rovellat, i el seu rovell farà de testimoni contra vosaltres, i us menjarà la carn com un foc. És això el que heu acumulat per a la fi dels temps! (5,1-3²)

- Jaume no dubta a denunciar la prepotència, l'arrogància, la insolència dels rics, que els porta a maltractar, menysprear i vexar als pobres, abusant de la seva força, de manera que els indefensos resulten generalment humiliats (90)

Escolteu, germans meus estimats: ¿No és Déu qui ha escollit els pobres d'aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l'estimen? Però vosaltres deshonoreu els pobres! ¿No són els rics els qui us oprimeixen i us porten als tribunals? ¿No són ells els qui injurien aquell bell nom que va ser invocat sobre vosaltres? Si compliu el manament regí de l'Escriptura: Estima els altres com a tu mateix, obreu bé. Però si feu distinció de persones cometeu un pecat, i la Llei us acusa, ja que la transgrediu (2,5-9)

- Qui ha de concedir el perdó?

Hi ha un conte jueu vinculat al món jasídico que es desenvolupa en un país de l'Est d'Europa. Un cèlebre rabí és convidat a participar en una reunió que té lloc en una ciutat llunyana del seu lloc de residència. Ell, tot i ser un personatge preminent, pel seu prestigi i la seva ciència, vesteix miserablement, gairebé com un esparracat. En el compartiment del tren, de seguida és objecte de burles atroces, insults i tota classe de vulgaritats per part d'una colla de vilans que no tenen ni la més lleugera sospita de la identitat de qui és el blanc de les seves pulles. Ell no reacciona en gens ni mica, encara que les burles es prolonguen durant tot el viatge.

En descendir a l'estació, el rabí és envoltat pels notables de la ciutat, que el reconeixen immediatament tot i que va vestit com un rodamón. En aquest mateix instant, els que l'havien injuriat i humiliat es queden estupefactes al comprovar de quina homenatge és objecte aquell a qui han tractat com a un pallasso. En assabentar de qui és, no se'ls ocorre res millor que dirigir-se a ell, al matí següent, per presentar les seves excuses i demanar-li perdó per l'afront que li havien infligit amb el seu comportament.

Ell, per a sorpresa de tots, els acomiada bruscament:

"Fora d'aquí! Fora! Jo no us puc perdonar".

Els que assisteixen a l'escena es queden perplexos i gairebé escandalitzats, sobretot perquè el rabí té fama de ser un home piadós i mans. Però ell els explica:

"S'han equivocat al venir a mi. Jo no tinc poder per perdonar-, perquè no tinc res a fer en tot aquest assumpte. De fet, no he estat jo, com rabí, l'ofès: les seves burles no m'han afectat gens ni mica. En realitat, han humiliat al pobre, i és als pobres els que han de dirigir-se, no a mi, per ser perdonats ... si és que poden ser-ho "(88).

---

² Tenim un paral·lel a Mt 6,19-21: *No amuntegueu tresors aquí a la terra, on les arnes i els corcs els fan malbé i els lladres entren i els roben. Reuniu tresors al cel, on ni les arnes ni els corcs no els fan malbé i els lladres no entren ni els roben. Perquè on tens el tresor, hi tindràs el cor.*

La riquesa que adorm i trenca interiorment

- Però atenció: Jesús no condemna les riqueses en si (tampoc Jaume). Senzillament censura als que fan un ídol d'elles i acaben suplantant l'Únic Senyor. En tota la Bíblia hi ha com una tornada que es repeteix: "l'home opulent no entén" (veure per exemple el salm 49). El culte a "Mammon" embruteix, esmussa la intel·ligència.
- La riquesa produeix en els qui la posseeixen (o més aviat són posseïts per ella) fenòmens de sacietat (Ai de vosaltres, els qui ara aneu tips Lc 6,25), complaença, satisfacció estúpida. Massa gent se sent "consolada" per Mammon. I en aquest cas, la tasca dels servidors de l'Únic Senyor consistiria en afligir als "consolats". Com diu Pronzato:

"Pertorbar els seus somnis, arruïnar les seves plàcides digestions (...) fer que les campanes sonin a mort per ells. Cal "alarmar" als rics, en comptes de tranquil·litzar-los. Cal trobar la manera de fer que es trobin malament, si es vol despertar en ells el desig de Déu. Tot el contrari és cortejar-los "(104).

- Albert Camus: "hauria de donar-nos vergonya ser feliços nosaltres sols ... La vida bolcada en els diners és mort". Una mirada lúcida i penetrant del nostre "somni" tranquil, de la nostra petita felicitat adormida:

Ara n'hi ha que dieu: «Avui o demà anirem a tal ciutat, hi passarem tot un any, posarem un negoci i ens farem rics.» Però si no sabeu ni tan sols com serà demà la vostra vida! Sou un fumerol que es deixa veure un moment i tot seguit s'esvaeix. En comptes de dir: «Si Déu vol, continuarem vivint i farem tal cosa o tal altra», no pareu de gloriar-vos fent ostentació dels vostres plans. És dolent, gloriar-se d'aquesta manera! El qui sap com fer el bé i no el fa, és culpable d'haver pecat (4,13-17)

- A aquests homes que fan ostentació de la seguretat en si mateixos Stg sembla dir-los: ¿Però què és la vostra vida? Penseu que és important perquè està plena de coses i tasques, però en realitat no és més que buit, vanitat: sou com a vapor d'aigua que apareix un instant i després desapareix. Tots els nostres plans, segons la paràbola del ric "neci" de Lc 12,16-0, xoquen contra un mur: la nit. Més encara, aquesta mateixa nit".
- "El desig excessiu i incontrolat de plaer, de prevaler sobre els altres, porta a la violència, a l'ambició desenfrenada, a l'enveja ... i fins i tot a una deformació de l'oració" (119). Es tracta d'un profund esquinç en l'home. La cobdícia fa que l'home: es separi de Déu; acabi en conflicte amb si mateix: el seu equilibri interior queda fet trossos, amb sentiment de frustració (*envegeu i no aconseguíu obtenir* (4,2)); es separi de la comunitat i es converteixi en element de divisió.

Què passa amb el pecat?

- Sembla avui dia un concepte superat: la seva *despenalització* entra avui en dia en el que semblen ser "drets conquistats: el dret a sentir-net, honest, no culpable, encara que es realitzin accions infames i tota classe de canallades (48). És el què hi ha de dolent en ...? Amb les que cobrim "minúscules capitulacions de la consciència, generoses concessions a l'egoisme, tota classe de mentides i hipocresies astutes" (49)
- En Jaume el pecat és sobretot **equivocar-se de camí**: més encara, obstinar-se a recórrer un camí contrari al que ens allunya de la voluntat de Déu (50). El

pecat és semblant a la fletxa que no dóna en el blanc (veure Salm 51, el famós *Miserere*: "pietat de mi, Déu meu, ja que he pecat contra tu ..").

- Com diu Thibon: el pecat més greu és rebutjar la trucada: no fer allò al que som cridats. És més greu descuidar una trucada que violar una regla (50).

Ernesto Balducci, fent referència al pecat dels orígens:

"El pecat és actuar com omnipotents -talant un arbre (o fins i tot un bosc), contaminant un riu, disparant projectils- dominar les coses amb l'arpa de la possessió. Aquest és el mal del món, el pecat original que trobem en nosaltres "(51).

PREGUNTES

- 1) Què és el que ha ressonat més durant aquest temps de pregària?
- 2) Quins són els valors que realment guien la meva vida? Què omple els meus dies? Quins són els moments en què podria dir que he viscut amb més intensitat una fe viva i les seves conseqüències?
- 3) Quins són els obstacles principals que trobo en mi nosaltres per veure el món amb els ulls de Déu i actuar en conseqüència?
- 4) Quins signes puc reconèixer en mi de com la riquesa, la recerca de seguretat es converteix en un impediment per a una vida cristiana autèntica?
- 5) Quines són les característiques d'una mirada cristiana al món i a les nostres actituds?

2) UNA FE QUE OBRE ELS ULLS

Incompatibilitat radical entre Déu i el món

- Es tracta llavors d'obrir els ulls i escolta ... però no és tan fàcil! En termes bíblics, el que no ens deixa veure ni sentir són els ídols, les esclavituds interiors i exteriors: tot allò que ens manté aferrats a senyors que no donen la vida i que ens enceguen. En termes més neo testamentaris, és "l'esperit del món" el que ens tanca i ens manté presos i anestesiats. Jaume empra el terme "món" amb una connotació totalment negativa: "és l'espai on domina la lògica de la prepotència, de la injustícia, de l'opressió del feble, de l'ambició, del plaer egoista, de l'ànsia de poder" (120). Així ens apropem a un text de Jaume que ens sonarà dur, radical:

Adúlter! ¿No sabeu que l'amistat amb el món és enemistat amb Déu? El qui vol ser amic del món es torna enemic de Déu. ¿Us penseu que l'Escriptura diu perquè sí allò de: «Déu anhela gelosament l'esperit que ha fet habitar en nosaltres»? Però ell encara dóna una gràcia més gran. Per això diu l'Escriptura: Déu s'enfronta amb els orgullosos, però als humils els concedeix la seva gràcia (4,4-6)

- El cristià ha de triar si s'adhereix a una lògica evangèlica o bé a la del món, a la manera de pensar "segons Déu" o "segons a els homes" (Mc 8,33).
- El "zel" de Déu expressa aquest amor de Déu cap a la persona que no tolera altres pertinences, cohabitacions forçoses o equivoques. No admet tripijocs. Contra el "zel", "l'adulteri" de l'home, traïció a l'Aliança de Déu amb l'home, a un veritable matrimoni: "No tindràs altre Déu fora de mi" (Ex 20,3).

La fe comporta decidir-se

- Obrir els ulls passa, en algun moment, per decidir-se a fer-ho. Recordem el primer precepte de la Torà: *Estima el Senyor el teu Déu amb tot el cor, amb tota l'ànima ...* (Dt 6,5). O Jesús quan diu *ningú pot servir a dos senyors* (Mt 6,24). La imatge de l'encreuament ens ajuda: cal triar un camí. I no t'està permès quedar indefinidament parat: "no t'està permès garbellar, sospesar, examinar indefinidament" (69).
- La fe implica decisió, elecció precisa, i exclou les vacil·lacions, els titubejos. No ens referim a les "dubtes de tipus intel·lectual, que poden resultar més saludables per a la fe que certes falses seguretats comprades a bon preu als traficants de sempre. Aquí es parla del cristià oscil·lant, vel·leïtós, que no sap i no vol fer eleccions en el pla existencial, té por de comprometre, no té la intenció de donar el pas (o el salt) decisiu" (67). Per tant, qui demana:

*que demani amb fe, sense dubtar, perquè el qui **dubta** és com una ona del mar, remoguda i sacsejada pel vent. Una persona així, que no es pensi pas que el Senyor donarà res a qui té el cor dividit, inconstant en tot el que emprèn (1,6-8).*

- Jaume se situa en una tradició molt llarga: Moisès, en un dels grans discursos continguts en el Deuteronomi, insisteix en la mateixa idea:

I ara, Israel, escolta els decrets i les prescripcions que jo us ensenyo a complir. Així us mantindreu amb vida (...) Mireu: el Senyor, el vostre Déu, m'ha manat que us ensenyi aquests decrets i aquestes prescripcions perquè els compliu (...) Guardeu-los i compliu-los (...) Tanmateix, estigues atent i mira bé de no oblidar mai els fets que els teus ulls han contemplat (Dt 4,1-14)

- Els israelites responen solemnement: Farem i escoltarem tot el que el Senyor ha dit (Ex 24,7): el "fer" precedeix fins i tot al "escoltar". El que ens connecta amb Mt 7,21-29: *No tot el que em digui "Senyor, Senyor", entrarà al Regne del cel, sinó el qui fa la voluntat del meu Pare del cel* (explicació de la paràbola de la casa construïda sobre la roca i la casa edificada sobre la sorra).

Expressió de la fe autèntica: la paciència

- Perquè la nostra fe s'autentifica en la vida concreta, ens enfrontem de seguida amb l'altre perill: la impaciència! Vull una vida de cristià coherent ara i aquí, ja! O vull els signes de la benedicció de Déu, ben palpables, ara mateix. Podríem dir que el pecat principal del poble d'Israel, la idolatria, l'apartar-se de l'únic i autèntic Senyor, ve donat per la impaciència, per la necessitat de veure els fruits ara i aquí. L'episodi del Vedell d'or és central:

*En veure el poble que Moisès **trigava** a baixar de la muntanya, es va reunir al voltant de Aaron i li va dir: fes-nos un Déu que camini davant nostre (Ex 32, 1)*

- Com diu el Sr.-A Ouaknin: "la idolatria comença amb un gest d'impaciència. La impaciència és idolatria. Vol "saber", aferrar, tenir sota control ininterrompudament la figura del propi Déu. Voler les coses "immediatament" porta a endurir-: Déu petrificat, Déu mort, vedell d'or!" (58).
- La impaciència significa no donar temps al temps, la impossibilitat de suportar el buit. La impaciència no dóna al temps la possibilitat de desplegar-se. "Per això l'experiència del do de la Llei és la de la paciència, que implica retirar-se, el domini de les pulsions, la distància i la diferència. D'aquesta manera, la mà va cap al món, Déu, els altres, sense tancar-se mai per capturar, sense abandonar-se a la violència del puny tancat" (58).
- L'home pretén un Déu fàcil, que aplaní el camí, que estigui sempre a disposició. Un Déu al qual poder veure, tocar, manipular, utilitzar a voluntat, exhibir en les desfilades. Un Déu talismà, segur de garantia contra els riscos del viatge.
- Sempre és d'actualitat "la temptació d'una religiositat fàcil, de consum immediat, d'un devocionalisme que satisfaci la nostra emotivitat" (59).

"Una fe que no accepta la prova de la paciència, dels terminis llargs, de les esperes interminables, de les vigílies prolongades i fatigoses en l'adoració, dels retards, del silenci de Déu es converteix en superstició" (59).

- Per això el **fanatisme** és la caricatura del **zel**. El zel és càlid, mentre que el fanatisme és gèlid. "El cristià, home de fe provada en la paciència, és una persona que no es rendeix, que no es dóna per vençut, ni tan sols en la derrota. Quan tot sembla perdut, no perd la paciència (...)" "La paciència és la capacitat de tornar a començar sempre des del principi (...) el coratge no està en començar, sinó a tornar a començar" (61).
- Tal com diu Simone Weil: la paciència indica no només un estat d'espera, sinó el del que espera sense desplaçar-se, sense desviar-se, malgrat els cops que li donen per moure del seu lloc (53). Com diu Mt 13,13: qui es mantindrà ferm (hypomeno) fins al final es salvarà.
- La paciència exclou les presses, no la passió (54). El pagès espera la collita després d'haver sembrat i després d'haver treballat durament al camp. La paciència és una força, no una debilitat: paciència més fort que les resistències, contrarietats ... La paciència connecta amb **l'esperança**:

"Més encara: fins i tot en les tribulacions trobem motiu de gloriar-nos, perquè sabem que la tribulació engendra paciència (hypomoné); la paciència, virtut provada; la

virtut provada, esperança. I l'esperança no enganya, perquè Déu, donant-nos l'Esperit Sant, ha vessat el seu amor en els nostres cors" (Rom 5,3-5)

- I connecta també amb la **caritat**: *la caritat és pacient ... (1Co 13,2ss)*. La paciència és la benevolència de l'amor: l'amor tot ho excusa, tot ho espera, tot ho suporta (1Co 13,7). Hi pot haver, en efecte "una caritat que actua a ratxes, en onades imprevistes, amb capitulacions i cansaments igualment sobtats (55):

"En alguns cristians s'observa sovint un entusiasme epidèrmic, força inconstància, fins i tot recerca del sensacionalisme en la pràctica de la caritat i del compromís social"(55).

Superació de la prova

- La paciència pren una forma molt concreta davant de la prova. La fe del cristià es concreta i verifica en el seu actuar però ha d'anar cristal·litzant en la seva manera de superar les proves successives que ens posa la vida:

Germans meus, tingueu-vos per molt feliços si quin quines siguin les proves que passeu, sabent que la vostra fe provada engendra paciència (1,2-3).

- Seguint a Pau, fins i tot ens hem d'alegrar per les proves que vivim:

Per tant, accepto de bon grat les febleses, les injúries, les adversitats, les persecucions i les angoixes per causa de Crist. Perquè quan sóc feble és quan sóc realment fort (2Cor 12,10)

- La prova jugaria aquí el mateix paper que quan es verifica la solidesa o fiabilitat d'una construcció. No és qüestió de fer professions solemnes de fidelitat, sinó de comprovar en els sacsejos i les resistències de les forces contràries com es va fent sòlida la nostra fe. Parlem d'una fe provada, no només declarada, o encara pitjor, ostentada. I en la prova hi ha purificació:

Després de corregir-los amb moderació, Déu els donarà una felicitat immensa, perquè els ha posat a prova i els ha trobat dignes d'ell. Els ha depurat com l'or en el gresol i els ha acceptat com una víctima oferta en holocaust (Sv 3,5-6)

- Els exemples bíblics dels homes de Déu posats a prova són nombrosos i molt importants: Abraham, Job... Sovint vivim l'engany de pensar que estar de part de Déu és posar-nos a cobert de les realitats més desagradables. Però en realitat no és gens estrany que visquem oposicions, rebuig, persecucions. En canvi, a la que patim una ofensa, una amenaça als nostres drets, per mínima que sigui... salta tot el nostre subtil i violent orgull!
- En definitiva, el cristianisme és una lluita. I, com diu Pronzato: "La pitjor desgràcia per a una gran part del cristianisme actual la constitueixen les condicions massa favorables de què gaudim i que reivindicuem a plens pulmons" (p. 39).
- Encara que hi ha una diferència important a notar:
  - La temptació-prova: que vol posar a prova la fe per enrobutir-la. Sense ella no tindriem ocasió de controlar el profundes que són les nostres arrels o si la nostra casa està construïda sobre la roca (Mt 7,24-27).
  - La temptació-insídia: trampa, engany, que vol fer fracassar el pla de Déu.
- Si alguna cosa s'oposa a la solidesa i a la fidelitat a Crist és la nostra falsa seguretat, la presumpció, la no acceptació del límit propi i del dels altres (42). La presumpció i prepotència de Pere va sortir triomfalment derrotada en les

negacions: la temptació va posar de manifest no la seva força, sinó la seva fragilitat.

"El perill més insidiós que ens amenaça és la **il·lusió**. Quan arriba la prova, són escombrades despietadament les falses seguretats, els entusiasmes superficials, els fervors emotius "(41).

- La temptació neix més aviat dins de l'home: en les nostres passions immoderades, en el nostre desig desenfrenat, en la nostra falsa seguretat, en els nostres mecanismes de defensa ... Podem veure Lluc 12,29: "neci" és aquest ric que fa els seus plans per acumular i funda la seva pròpia seguretat en el tenir.

PREGUNTES

- 1) Què és el que ha ressonat més durant aquest temps de pregària?
- 2) Què m'ajuda i què m'és obstacle per a "obrir els ulls i escoltar"?
- 3) Com visc jo la "incompatibilitat entre Déu i el món"? De quina manera el "món" amb les seves jerarquies de valors, amb les seves lleis, amb els seus eslògans, es "cola" dins el meu cor i dins la meva mentalitat?
- 4) Quines són les meves vacil·lacions? Què fa que em costi "decidir-me" en favor de Déu i "obeir-lo" amb tota la meva vida?
- 5) Com va la meva paciència?
- 6) Tinc alguna experiència de "proves" que donen solidesa a la meva fe?
- 7) En definitiva: quines són les característiques d'una interioritat cristiana autèntica?

3) UNA VIDA QUE INTENTA CORRESPONDRE A LA FE

La fe i les obres

- Apropem-nos ara a aquest passatge central de la nostra carta que vam veure en la nostra primera presentació:

Germans meus, de què servirà que algú digui que té fe si no ho demostra amb les obres? ¿Pot salvar-lo, potser, aquesta fe? Si un germà o una germana no tenen vestits i els falta l'aliment de cada dia, i algú de vosaltres els diu: «Aneu-vos-en en pau, abrigueu-vos bé i alimenteu-vos», però no els dóna allò que necessiten, de què serviran aquestes paraules?

Així passa també amb la fe: si no es demostra amb les obres, la fe tota sola és morta. Potser algú replicarà: «Tu tens fe i jo tinc obres; mostra'm, sense les obres, que tens fe, i jo, amb les obres, et mostraré la meva fe. ¿Tu creus que hi ha un sol Déu? Fas bé; però també els dimonis ho creuen, i fins i tot se n'escarrifien.»

Home insensat, ¿vols comprendre d'una vegada que la fe sense les obres és estèril? (...) Adoneu-vos, per tant, que l'home és just davant de Déu per les obres, i no tan sols per la fe (...) Així com el cos, sense l'esperit, és mort, també la fe sense les obres és morta (2,14-16)

- Como diu B. Maggioni, Jaume:

"No creu en la veritat d'una paraula que no es converteix en gest, ni d'una fe que és coneixement teòric (...) Però no ens equivoquem: Jaume no està obsessionat per l'eficiència ni absorbit pel fer a costa de la interioritat. Sap perfectament que el que inspira, informa i unifica l'acció és l'escolta i la fe. Però, precisament per això, es preocupa que en l'escolta i en la fe no s'insinui la mentida o l'engany. Si insisteix en les obres, és perquè vol verificar la veritat de la fe i de l'escolta, no perquè vulgui disminuir "(71).

- Tenim ressonàncies en l'evangeli de Mateu: Mt 7,20: *pels seus fruits els coneixereu*; Mt 7,21-23: *No tothom qui em diu: "Senyor, Senyor", entrarà al Regne del cel, sinó el qui fa la voluntat del meu Pare del cel ...* O aquell passatge sublim de Mt 25,27-40 , l'escena del judici final: tenia fam i em vas donar de menjar ...

Centralitat dels pobres

- És recurrent en l'Antic Testament, i es fa centrada en Jesús: Déu escull els "pobres d'aquest món". Ja vam llegir aquesta cita de Jaume:

Escolteu, germans meus estimats: ¿No és Déu qui ha escollit els pobres d'aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l'estimen? (2,5)

- Per tant, l'Església ha de recuperar, no només de paraula i en declaracions oficials, una dimensió de pobresa (104). Jaume mira la seva comunitat, reflex de la societat sencera, i adverteix:

Germans meus, no comprometeu la fe que teniu en nostre Senyor Jesucrist gloriós fent distinció de persones. Suposem que, mentre la comunitat està reunida, entra un home amb un vestit magnífic i amb anells d'or, i entra també un pobre amb un vestit miserable. Si us fixeu en el qui porta el vestit magnífic i li dieu: «Seu aquí, en el lloc d'honor», i al pobre li dieu: «Tu queda't dret, o seu aquí, als meus peus», ¿no esteu fent diferències entre vosaltres? ¿No sou uns jutges que es guien per raonaments malvats? (2,1-4)

- Què passaria si les nostres assemblees litúrgiques fossin de tal manera que, a l'inrevés que ara, els pobres es sentissin a casa, i fossin els rics, titulats i poderosos els que sentissin incòmodes? (84). Molts pensarien que és una broma de mal gust, o bé ... que ha arribat la fi del món!

- No es tracta d "'usar" al pobre per salvar-se, sinó de considerar el "drethavent" en l'Església. D'estimar-lo, no d'omplir-li el estómac. Com deia el bisbe Bossuet (s. XVII):

"L'Església és veritablement la ciutat dels pobres. Els rics, no tinc por a afirmar-ho, per pertànyer en la seva qualitat de rics al seguici del món, amb prou feines són tolerats en ella ... els rics són estrangers, però el servei dels pobres els naturalitza "(108).

L'escola de la Paraula i la pregària

- La Paraula de Déu és: veritat, força poderosa de salvació, llibertat, fidelitat o perseverança, felicitat. El cristià és engendrat, neix d'aquesta Paraula. Necessitem alliberar les oïdes d'altres paraules, d'altres veus "dissonants" respecte a la Paraula de veritat. També el soroll, l'estrèpit del món circumdant. Necessitem recuperar la puresa del silenci.

- Aquesta escolta activa de la Paraula conclou en el fer. L'única manera segura de no oblidar és posar en pràctica: fixar les paraules en actes.

- Per altra banda, com diu Maggioni, Jaume no menysté la interioritat en favor de l'eficàcia, sinó que tem una fe "d'efluvis", d'actituds proclamades ... A contrari, sap perfectament que l'acció, el servei, troba el seu motor i el seu aliment en una vida espiritual intensa, en una relació personal amb el Crist quotidiana, afectuosa, constant

...

- Per Jaume és clar que cal practicar l'oració amb insistència. Ens obliga a començar pel humil reconeixement de la nostra condició de pecadors: necessitem de Déu! Necessitem del seu perdó, del seu Esperit, de la seva força dia a dia!

L'autèntica saviesa

- Quina és l'autèntica saviesa? *Qui de vosaltres es té per savi i entès? Que demostrï amb un bon comportament que la saviesa omple de dolcesa les seves obres! Però si teniu el cor ple de gelosies amargues i de rivalitats, deixeu de gloriar-vos i de mentir, ja que així perjudiqueu la veritat. Aquesta saviesa no ve de dalt, sinó de la terra, de les passions, dels dimonis. Perquè on hi ha gelosies i rivalitats hi ha desordre i tota mena de males accions. En canvi, la saviesa que ve de dalt, primer de tot és pura; després, pacífica, amable, dòcil, plena de misericòrdia i de bons fruits, sense parcialitat ni hipocresia. El fruit de la justícia neix de la llavor que han sembrat en esperit de pau els qui treballen per la pau (3,13-18)*

- Alguns diuen que aquest fragment és el centre del missatge de la carta, síntesi del pensament de l'autor. La falsa saviesa és demoníaca: el diable és el que divideix, provoca ferides en el teixit de les relacions comunitàries. L'autèntica saviesa permet realitzar el que "és acceptable" per Déu. Per demanar tal saviesa, necessitem apartar-nos de la preocupació d'agradar als homes. Com diu Pascal, al final només sembla haver dues alternatives: o busca l'aplaudiment de Déu, o busques l'aplaudiment dels homes.

El cristià com a resistent

- No és gens fàcil desenganxar-se de la mentalitat mundana on domina els diners, el poder, l'èxit, l'egoisme i l'aparença. El cristià és algú que va contra corrent, un "resistent" a les modes, les opinions més difoses, a les idolatries dominants. Es nega a ser enrolat en les files de les majories. Pau expressa el mateix pensament:

No us emmotlleu al món present; deixeu-vos transformar i renoveu el vostre interior, perquè pugueu reconèixer quina és la voluntat de Déu, allò que és bo, agradable a ell i perfecte (Rom 12,2)

- "Al món", sense ser "del món": aquest és el difícil equilibri que el cristià ha de fer (Jn 17,15-16). Déu cerca bloquejar les nostres recerques parcials, disperses i frustrants. Com diu Jeremies: Em van deixar a mi, font d'aigua viva, i s'ha excavat cisternes esquerdades, que no retenen l'aigua "(Jr 2,13).

Recuperar el germà en crisi

Pot passar que un membre de la comunitat s'extraviï. Tots s'han de fer càrrec d'ell. Ningú té dret a considerar a un altre definitivament "perdut"³ (179)

Germans meus, si algú de vosaltres s'esgarriava lluny de la veritat i un altre el feia retornar, sapigueu que el qui fa tornar un pecador del camí esgarriat, el salva de la mort i cobreix una multitud de pecats (5,19-20)

- Dos principis que poden ajudar: 1) Principi de coresponsabilitat: cada un ha de sentir-se responsable de tot i de tots. 2) La correcció fraterna com a antídoto contra el "parlar malament de l'altre", la maledicència estèril.

- Cal fer-ho amb discreció: retreure certes veritats de manera brutal, ofensiva, dura, com si fossin objectes contundents o alguna cosa pitjor, pot no tenir res a veure amb la veritat evangèlica:

"Cal denunciar i condemnar el pecat, cal assenyalar l'error, però també cal comprendre, perdonar, protegir i, sobretot, estimar el pecador "(181).

- Abans de fer comprendre al germà que s'ha equivocat, cal demostrar-li que és estimat. Una comunitat veritablement evangèlica ha de mantenir la porta sempre oberta, com en el cas de la paràbola del fill pròdig (Lc 15)

La conversió constant

- Per Jaume l'itinerari del cristià és un camí de retorn (constant) a Déu. Els nostres pensaments no són necessàriament els pensaments de Déu, ni els nostres camins els seus (Is 55,8).

Per tant, sotmeteu-vos a Déu. Resistiu al diable, i el diable fugirà lluny de vosaltres. Acosteu-vos a Déu, i Déu s'acostarà a vosaltres. Renteu-vos les mans, pecadors; purifiqueu els vostres cors, homes de cor dividit! Sentiu la vostra misèria, poseu-vos de dol i ploureu; que el vostre riure es converteixi en plany, i la vostra alegria, en tristesa. Humilieu-vos davant el Senyor, i ell us enaltirà (4,7-10)

- Un llenguatge que ens sona dur ... La submissió a Déu és la veritat de l'home. Si es trasbalsa aquest punt, tota la resta queda trasbalsat i es torna contra el mateix home: "l'ésser humà que es nega a reconèixer-súbdit per una il·lusió d'independència, acaba trobant esclau de les passions del món" (176).

- Com a tal submissió no és ni evident ni fàcil, de seguida Jaume posa el dit a la nafra: resistiu al diable! I això perquè el diable disposa d'una gran força d'atracció: té de la seva part la fascinació del món i la força de les passions. Fort per això, i feble perquè es basa en part en fantasmes. Per això diu: i ell fugirà de vosaltres. El diable no pot res contra la real voluntat de l'home. De nou, l'equidistància, la neutralitat li és impossible a l'home: o Déu o el món; o Déu o el diable.

PREGUNTES

1) Què és el que ha ressonat més durant aquest temps de pregària?

2) Sobre la fe i les obres. Com podria avançar jo vers una major coherència entre el que crec i el que faig? Si ens centrem -nos en les nostres incoherències... En primer lloc, un avís: fem-ho des de la relació amb el Crist Jesús, i no des de la nostra anàlisi més o menys racional i destructiva:

- a) Miro totes aquelles paraules, actituds, afirmacions de les meves creences que no arriben a convertir-se en gest, acció concreta.

---

³ Podeu trobar un paral·lel molt clar a Mt 18,15-17: *Si el teu germà et fa una ofensa, vés a trobar-lo i, tot sol amb ell, fes-li veure la seva falta. Si 'escolta, t'hauràs guanyat el germà. Si no t'escolta, crida'n un o dos més...*

- b) Miro totes aquelles accions, actituds, maneres de funcionar que no provenen de cap dels principis que voldria que guiés la meva vida.
- c) Acabo demanant perdó al Senyor per tot això que surt. Però també li dono gràcies per mantenir-se en el seu amor cap a mi, i donar-me una altra vegada l'oportunitat de tornar a Ell, de buscar una vida autèntica de seguiment de Jesús.

3) Com és el meu actuar envers els "pobres" que truquen a la meva porta? I aquells que no tenen especial atractiu? I aquells que em resulten més pesats o aquells que estan "tacats" amb tal o qual etiqueta pels seus fets o la seva manera de fer?

4) Què em caldria fer per donar més espai en la meva vida a la Paraula de Déu i al silenci de la pregària?

5) Voldria de debò una saviesa com la descrita a la carta, que m'allunyi de "aconcentrar el món" i m'apropi a fer la voluntat de Déu?

6) Què faig i què podria fer pels meus germans més allunyats, més perduts, més en crisi?

7) En definitiva: quines són les característiques de l'actuar del cristià en el món?